

Group Model Building maakt ook duidelijk waar kennis ontbreekt, en kan daarmee tot nieuwe onderzoeksvragen leiden.

Frequentie en doorlooptijd

Twee tot vier groepsbijeenkomsten van elk een dag. Afhankelijk van het aantal bijeenkomsten zal de doorlooptijd 1 tot 4 maanden zijn.

Wanneer gebruiken

- bij sterk uiteenlopende probleemperceptie onder de stakeholders
- geschikt voor probleemanalyse en het genereren van beleidsopties

Wanneer beter niet gebruiken

Als de sfeer onder de deelnemers sterk oppositioneel of vijandig is, en er weinig respect voor elkaars opvattingen bestaat.

Voordelen

Group Model Building brengt de aanwezige kennis van de deelnemers in samenhang. De aanwezige kennis wordt hierdoor effectiever benut. De resultaten worden door de deelnemers gedragen, omdat zij eigenaren van het proces en de uitkomst daarvan zijn. Group Model Building helpt bij het vormen van consensus over de oplossing van het probleem en kan het commitment voor de te volgen strategie verhogen.

Valkuilen

Het denkmodel is soms minder toegankelijk voor mensen die niet hebben deelgenomen aan de ontwikkeling hiervan.

Deelnemers

Vooral kleine groepen. Grotere groepen kunnen opgesplitst worden in subgroepen, waarin meerdere modellen gemaakt worden, die vervolgens door de groepen aan elkaar gepresenteerd worden. Deze aanpak laat verschillende benaderingen zien, hetgeen ook meerwaarde kan opleveren.

Aandachtspunten

GMB vraagt om goede procesbegeleiding van iemand met specifieke ervaring. Soms zijn meerdere facilitatoren nodig. Het vergt ook de nodige tijd voor organisatie en rapportage. Het proces moet voldoende open zijn zodat er ruimte is voor de diversiteit in onderwerpen, denkbeelden en opvattingen.

Literatuur

- Vennix, J.A.M. (1996), Group Model Building. Chichester: John Wiley & Sons.
- Vennix J.A.M et al., ed. (1997), Special Issue Group Model Building. System Dynamics Review, 13 (2).

5.7 Group Decision Support ⁽¹⁾

Wat is het?

Bij Group Decision Support wordt tijdens een workshop gewerkt met behulp van een Group Decision Support System (GDSS): een netwerk van computers met speciale software voor computerondersteund vergaderen. Het MNP gebruikt hiervoor het Beleidslab van de Universiteit Utrecht (zie Literatuur). GDS is een methode om groepsprocessen te ondersteunen, die ook complementair gebruikt kan worden met andere participatiemethoden (bijvoorbeeld het ondersteunen van scenario-workshops of face-to-face Delphi).

De methode maakt gebruik van een combinatie van schriftelijke input via de computer en van groepsdiscussie. Hiermee is het een mengvorm van Focus Groups en Delphi. Het computergebruik zorgt ervoor dat iedereen in gelijke mate inbreng kan geven en garandeert, waar nodig, anonimiteit. In de discussies vindt verdere verdieping en gedachtewisseling plaats.

De software bevat verschillende 'tools' die gebruikt kunnen worden voor onder meer surveys, brainstorming en het peilen van meningen. Resultaten worden door een centrale server verzameld, geanalyseerd en geprojecteerd. Deelnemers kunnen er dan meteen op reageren. Indien gewenst kunnen de resultaten vervolgens bewerkt, geprioriteerd of geordend worden. De workshop wordt geleid door een moderator (gespreksleider), terwijl een technisch facilitator de centrale server en software bedient.

Wat kan het opleveren?

- Verzameling, categorisering en prioritering van (nieuwe) ideeën en strategieën
- Overzicht van verschillende visies, argumenten en motieven

Frequentie en doorlooptijd

Er zijn meerdere workshops nodig, zeker bij complexe onderwerpen. Soms is het ook nuttig om per supgroup een eigen traject te hebben (bijvoorbeeld beleidsmakers, wetenschappers et cetera). Het proces zal zeker enkele maanden beslaan.

(1) Deze sectie is geschreven door Arjan Wardekker

Wanneer gebruiken

Bij:

- inventarisatie en van (nieuwe) ideeën
- het categoriseren, afwegen/vergelijken (bijvoorbeeld multi-criteria analyses), prioriteren en uitwerken van ideeën
- het scherp krijgen en analyseren van argumenten
- de vorming van beleidsstrategieën en actieplannen
- verwoording van kennisvragen
- evaluatie van beleid (ex post) of beleidsopties (ex ante)

Wanneer beter niet gebruiken

Wanneer:

- een erg uitgebreid onderwerp behandeld moet worden
- de sfeer tussen de deelnemers vijandig is en er weinig respect voor elkaars opvattingen bestaat

Voordelen

Flexibele en divers inzetbare methode. Door de computergebaseerde gelijktijdige invoer kan in korte tijd veel meer informatie ingebracht worden dan bij mondelinge discussie. Het voorkomt dominantie van enkele individuen en het kan, indien gewenst, anonimiteit garanderen. Een elektronisch sessierapport is vrijwel direct beschikbaar (gegenereerd door de software) en achteraf zijn verschillende analyses mogelijk (kruiscorrelaties, et cetera).

Valkuilen

De workshop is inspannend en kan maximaal 4 uur duren. Er is een beperking aan wat onderzocht/besproken kan worden.

Door het gebruik van de computer bestaat het risico van een erg tool-gerichte opzet, terwijl deelnemers vaak behoefte hebben aan mondelinge discussie. Geef hier voldoende ruimte voor.

Deelnemers

Vooraf kleine tot middelgrote groepen (ca. 4-20 deelnemers), maar kan in principe ook voor grote groepen gebruikt worden, afhankelijk van de beschikbare faciliteiten en de softwarelicentie.

Aandachtspunten

Voor een soepel verloop van de workshop zijn een ervaren gespreksleider en technisch facilitator belangrijk.

De benodigde tijd is lastig in te schatten. Vaak is er tijd te kort. Houd de tijd in de gaten, schrap desnoods onderdelen en plan belangrijke onderdelen zoveel mogelijk aan het begin.

Literatuur

- Turban, E. en Aronson, J.E. (1998), Decision Support Systems and Intelligent Systems. 5th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- GroupSystems: GroupSystems Workgroup Edition & Professional Suite, Version 3.4. Zie: <http://www.groupsystems.com/>.
- Utrechts Universitair Beleidslaboratorium: <http://www.cs.uu.nl/beleidslab/>.
- Wardekker, J.A. en van der Sluijs, J.P. (2006), Evaluatie van Onzekerheidscommunicatie in de Milieubalans 2005. En achtergrondrapporten. Utrecht: Copernicus Instituut, Universiteit Utrecht. Zie: <http://www.chem.uu.nl/nws/www/research/risk/Uncertainty%20Communication.htm>